Opłata pocztowa opłacona ryczałtem

Цана асобнага нумару 15 гр.

РОДНЫ КРАЙ

Орган Т-ва Беларускае Асьветы — выходзіць 4 разы ў месяц.

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі: Езуіцкая вул. 6, кв. 4.

Прыймо інтэрэсантаў: у Сакрэтар'яце ТБА—у будні ад 9—12 г. у Рэдакцыі .. ад 12—14 г.

Цана падпіскі з дастаўкай поштай: За год 5 зл. 50 гр.; за паўгоду—3 зл. за 3 месяцы — 1 зл. 60 гр.; за 1 месяц — 60 грош.

№ 4 (56) | Вільня, 27-га лютага 1935 г. | Год 3-ці.

Ад „сусьветнае рэвалюцыі“ да „вечнага міру“.

Яшчэ так нядаўна з надыходам кожнае вясны ў нас зьяўляліся чуткі аб вайне. Выходзілі яны ад тых, каму было патрэбна падтрымоўваць трывожны настрой сярод нашага насельніцтва, хто на гэтым зарабляў, ці прынамся спадзяваўся зарабіць. Нічога дзіўнага, што гэткія чуткі шырака разыходзіліся, калі да нядаўняга часу амаль усе верылі ў тое, што пагроза сучаснаму ладу Эўропы крыецца ў Саветах, дзе, быццам, тварыцца новае жыцьцё, якое мусіла спрычыніцца да зьмены існаваўшых дагэтуль формаў людзкіх адносінаў. Такія пагляды яшчэ больш знаходзілі старонынікаў з пачаткам вядомых „пяцілетак“, ад якіх ня толькі ў Саветах, але і на ўсім сьвеце спадзяваліся „цуду“, аб чым савецкія кіраўнікі, наагул добрыя майстры на ўсялякія рэкламы, гучна рэклямавалі. З другога боку здавалася, што новыя кіраўнікі Расеі ў хуткім часе патрапяць зрабіць тое, чаго не маглі зрабіць даўнейшыя кіраўнікі за сотні гадоў—патрапяць склеіць і моцна злучыць з Масквой розныя народы, засяляючыя Расею.

Як і што сапраўды рабілася ў пасьляваеннай Расеі аб гэтым мала хто добра ведаў, тым больш, што савецкія дыплёматы трымаліся на ўбочку, як-бы грозячы нечаканымі рэчамі ўсяму «буржуазнаму»сьвету.

Але прайшоў пэўны час, і амаль усе лёгка пераканаліся, што «пяцілеткі» цудаў не зрабілі, бо-ж ня так лёгка нешта зрабіць з нічога, часам і з кавалка жалеза можа выйсьці толькі «пшык». Праўда, на апошнім усесавецкім кангрэсе прадстаўнікі савецкага Ураду вельмі хваліліся пасьпехам савецкай прамысловасьці, называючы сваю дзяржаву «прамысловай». Не пярэчым, што прамысловасьць пасунулася значна наперад, але ў гэтай хвальбе хіба больш рэклямы, а можа і пастраху некаму, чымся сапраўднасьці. Коратка кажучы, «пяцілеткі» не далі тых вялізарных рэзультатаў, якіх ад іх спадзяваліся...

Таксама хутка разьвеялася легенда аб ідылічным сужыцьці ўсіх народаў у цярпаршнай Расеі. Аказалася, што савецкія палітыкі ў гэтай галіне жыцьця недалёка адышлі ад сваіх папярэднікаў, карыстаючыся тымі-ж самымі мэтадамі і трымаючыся тэй-жа самай тактыкі—«тянуть и не пущать». Якія бываюць рэзультаты такой тактыкі, хіба ня трэба доўга адгадваць, бо-ж найлепшыя прыклады гэтага можна бачыць у лёсе даўнейшай царск.Расеі...

Адначасна з пэўнымі труднасьцямі і няўдачамі на ўнутраным фронце міжнароднае палажэньне Саветаў мала палепшылася за 17 гадоў, наадварот, частка дзяржаваў перастае верыць у міфічную сілу савецкай Расеі. Пачатак у гэтым напрамку зрабіла Японія, якая, ня гледзячы на розныя дыплёматычныя пратэсты, загарнула да сябе вялікія абшары ў Азіі, Манджурыю ды частку Манголіі, грозячы такім чынам адарваньнем ад Расеі Сыбіру, сьпярша Усходняга, а потым і Заходняга (праз Манголію). Дзякуючы заняцьцю Японія і Манджурыі ды часткі Манголіі, Саветы аказаліся зусім адрэзанымі ад Кітаю, што зьяўляецца вялікаю стратаю для Саветаў, бо-ж яшчэ нядаўна ўважалася, што кітайская рэвалюцыя будзе пачаткам сусьветнае рэвалюцыі. Падзеі апошняга часу якраз сьведчаць аб іншым, і між Японіяй ды Кітаем пачынаецца паразуменьне, якое, здаецца, прывядзе да цеснага супрацоўніцтва ..

Такая шэрая сапраўднасьць змусіла савецкіх кіраўнікоў адрачыся ад сваіх ранейшых лятуценьняў аб сусьветнай рэвалюцыі і перайсьці да супрацоўніцтва з «буржуазнымі» дзяржавамі, з усімі тымі, хто на гэта годзіцца. Заместа ранейшых шумлівых пагрозаў «усяму буржуазнаму сьвету», зьяўляецца рэальныя імкненьні да захаваньня сучаснага падзелу Эўропы на дзяржавы з іх цяперашнімі межамі. Адначасна паўстае варожасьць да кожнага, хто-б надумаўся прабаваць зьмяніць гэныя межы, хто не падтрымоўвае ідэі «вечнага міру».

Ведама, што ў страха вочы вялікія, дык і савецкія палітыкі вышукваюць праціўнікаў «вечнага міру» там, дзе іх у сапраўднасьці няма і быць ня можа.

Так за кароткі час перайшлі камуністы ад лятуценьняў аб сусьветнай рэвалюцыі да тугі па «вечнаму міру», які сяньня зьяўляецца зьместам савецкага жыцьця і якім так часта карысталіся старыя маскоўскія дыплёматы ў цяжкія дзяржаўныя мамэнты.

Новыя арышты ў Нямеччыне.

Бэрлінскі корэс. „Пр. Тагбл.“, падае, што сярод арыштованых за апошнія 14 дзён у Нямеччыне ёсьць шмат асобаў з чужымі іменамі. Сярод іх агульнапрызнаны аўтарытэт у галіне расаведы, заклачык і кіраўнік расавае інстытуцыі, д-р Іоахім Гэрке, заўсёдны экспэрт ураду ў пытаньнях расавага заканадаўства. Далей пад арыштам знаходзіцца ад'ютант міністра харчаваньня Дарэ, фон-Цэпэлін, ад'ютант шэфа пратаколу барон фон-Мум, шэф прапаганды обэр-прэзыдэнта Усходняй Прусіі Гізэліус. Розныя чуткі ходзяць і пра дырэктара міністэрства ўнутраных справаў Ніколаі, які ўжо 10 дзён не зьяўляецца на службу. Ніколаі лічыцца кіраўніком аддзелу канстытуцыі і відным працаўніком над законапраэктам аб дзяржаўнай рэформе. Якраз ён быў аўтарам вядомае брашуры, у якой прапанавалася ідэя стварэньня дзяржаўнага павадыра, праведзеная ў жыцьцё праз восем месяцаў пасьля выхаду брашуры—пасьля сьмерці Гіндэнбурга.

„Юнайтэд Прэс“ піша з Мюнхену, што там арыштована каля 40 чалавек, якія былі на сходзе нямецкага школьнага тавараства і запісваўшых прамову дырэктара дзяржаўнае школы Баўэра аб безрэлігійнай школе. Корэспондэнты, паказаўшыя чужаземныя пашпарты былі зволнены. Корэспондэнт „Юнайтэд Прэс“ Ганс Фалькнэр, нямецкі грамадзянін, быў двойчы арыштованы і зволнены ды ізноў сядзіць пад арыштам у палітычнай паліцыі.

Дзяржаўны бюджэт у камісіі Сэнату.

На паседжаньні бюджэтнае камісіі Сэнату 21-га лютага г. г. зроблены паважныя зьмены ў дзяржаўным бюджэце Польшчы.

Зьмены адбыліся па прапазыцыі сэнатара Паплаўскага з ББВР.

Соймавая большасьць, згодна з довадамі пасла Медзінскага, імкнулася „адкруціць“ падатковую шрубу і даць палёгкі падатнікам, прэліміноўчы з даходных падаткаў на 8 мільёнаў злотых менш, як гэта прадугледжваў міністар скарбу. А сэнацкая група ББ прызнала, што гэта зашмат.

Старшыня бюджэтнае камісіі сэнатар Паплаўскі запрапанаваў цэлы рад папраўак у кірунку выраўнаньня дэфіцыту, які паўстаў у рэзультаце пастановаў скарбовае камісіі Сойму, у размеры 18 мільёнаў 714 тысяч. Згодна з гэтымі папраўкамі, зьменшаны адміністрацыйныя расходы на 2 мільёны 763 тысячы злотых, пабольшаны даходы з гэтае групы на $8^1/_2$ мільёнаў злотых, а таксама пабольшаны даходы ад дзяржаўных прадпрыемстваў на 7 мільёнаў 800 тыс.

Гэткім парадкам агульны дэфіцыт зьменшаны да 148 мільёнаў 771 тысячы.

Таксама зьменшаны і пасольскія ды сэнатарскія дыеты на $1^1/_2$ мільёна злотых, у сувязі з 3-ма месяцамі перарыву паміж адною і другою кадэнцыяй Сойму. Зьменшаны расходы міністэрства заграгічных справаў на 200 тысяч злотых, міністэрства ўнутраных справаў на 300 тысяч, міністэрства гандлю і прамысловасьці на 150 тысяч, міністэрства пошты і тэлеграфаў на 3 мільёны 100 тысяч злотых, міністэрства скарбу на 350 тысяч.

Затым генэральны рэфэрэнт запрапанаваў зьменшаньне дэфіцыту не праз доўгасрочную пазычку, а праз кароткасрочную ўнутраную пазычку, што зьяўляецца кардынальнаю зьменаю ў адносінах да становішча бюджэтнага рэфэрэнта Сойму.

Пагляд свой сэнацкая ўрадовая большасьць асноўвае на тым, што нельга на плечы будучых пакаленьняў перакідаць цяжары цяперашніх бюджэтных дэфіцытаў. Пакрываньне дэфіцытаў доўгасрочнымі пазычкамі якраз і ёсьць гэткім перакіданьнем цяжараў на будучых пакаленьні.

Крызыс у Амэрыцы.

Вучоныя эканамісты, старыя і маладыя, апрацоўваюць у Паўночна - Амэрыканскіх Злучаных Штатах сотні праэктаў, як вярнуць былую гаспадарчую роўнавагу Амэрыкі.

Прамысловая вытворчасьць у Злучаных Штатах, пасьля часовага падвышэньня ад абніжэньня курсу даляра, цяпер ізноў трымаецца на вельмі нізкім, як на амэрыканскі пагляд, роўні. Вытворчасьць гэтая на 33% меншая, як у 1928 годзе, тады як у Англіі яна перавышае вытворчасьць 1928 году, а ў Нямеччыне толькі на 13% ніжэйшая.

Ад нізкага палажэньня вытворчасьці існуе магутны лік безработных, які апошнім часам дасягае цыфры ў 12 мільёнаў чалавек.

Гэткая вялікая маса людзей, пазбаўленых працы ляжыцца страшэнным цяжарам на ўсю гаспадарку Злучаных Штатаў. Клопат аб тым, каб даць працу гэтай масе працу, прэзыдэнт Рузвэльт высоўвае на першы плян, а дзеля гэтага ў будучым бюджэце ён прадбачыць астранамічныя сумы на ўвядзеньне публічных работ.

З паданых конгрэсу праэктаў відаць, што ў рубрыцы расходаў стаіць $8^1/_2$ мільярдаў даляраў, а ў рубрыцы даходаў толькі 4 мільярды. Дэфіцыт мае пакрывацца пазычкамі. Дзеля гэтага задоўжанасьць Злучаных Штатаў падвысіцца з 31 да 34 мільярдаў даляраў.

З агульнае сумы бюджэту 4 мільярды вызначаюцца на публічныя работы, даючы працу $3^1/_2$ мільёнам безработных у працягу аднаго году. Мясцовыя органы маюць даць працу яшчэ $1^1/_2$ мільёнам безработных, а значыцца разам мае зьменшыцца лік пазбаўленых працы людзей на 5 мільёнаў чалавек. Гэтым не зьліквідуецца зусім пытаньне безработыцы, аднак-жа палёгка ў палажэньні бязумоўна вытварыцца; падвышэньне агульнага спажываньня само сабою аробіць ўплыў на далейшае паданьне безработыцы.

Новым у праграме прэзыдэнта Рузвэльта ёсьць разбудова соцыяльных страхаваньняў. Праэктуецца ўвядзеньне страхоўкі ад безработыцы, інвалідства і на выпадак старасьці, увядзеньне падмогаў для маткі і дзяцінці, паправеньне кватэрных варункаў і інш.

Савецка-амэрыканскія адносіны папсаваліся.

Крыху больш як год часу аддзяляе нас ад таго мамэнту, як газэты ўсяго сьвету паведамілі аб прызнаньні Паўночна-Амэрыканскімі Злучанымі Штатамі СССР і аб аднаўленьні нармальных дыплёматычных зносін Амэрыкі з б. Расеяй.

Зараз-жа пасьля прызнаньня саветаў Амэрыкаю пачаліся паміж імі перагаворы аб ваенных даўгах. Як ведама, бальшавікі заўсёды дамагаюцца значных крэдытаў ад тых чужаземных дзяржаваў, якія іх прызнаюць і навязваюць з імі дыплёматычныя зносіны. Рузвэльт з Літвінавым заявілі, адразу пасьля падпісаньня паразуменьня, што ў дадатак да гэтага паразуменьня яны абмяняліся думкамі з прычыны „пытаньняў задоўжанасьці і рознага роду прэтэнсіяў“ ды высьнілі способы, якія давядуць, — як абвяшчалася тады праз радыё па ўсім сьвеце,—„да хуткага вырашэньня гэтых пытаньняў“.

На вялікі жаль бальшавікоў вырашэньне гэтых пытаньняў выйшла ня толькі хуткім, а проста ніякім. Цэлы год цягнуліся перагаворы паміж СССР і Злучанымі Штатамі аб ліквідацыі старых ваенных даўгоў. Перагаворы гэтыя няраз абрываліся ды аднаўляліся ізноў. Для бальшавікоў было вельмі важным вырашыць пытаньне даваеннага даўгу Амэрыцы, таму што практычныя амэрыканцы, ня гледзячы на ўвесь „рамантызм“ новае дружбы з Масквою, заставаліся *людзьмі інтарэсу* і пытаньне аб новых пазычках для СССР стаўлялі ў залежнасьць ад урэгуляваньня старых даўгоў.

Літвінаў пачаў перагаворы звычайнай бальшавіцкай хітрасьцю: маўляў СССР гатоў адмовіцца ад сваіх прэтэнсіяў да Злучаных Штатаў за шкоду, зробленую сыбірскай інтэрвэнцыяй. Але-ж гэткая заява была чыста дэмонстрацыйнаю, бо ў 1918 годзе амэрыканцы высадзілі свае войска ў Уладывастоку зусім не дзеля таго, каб памагаць барацьбе „белых“ расейцаў з бальшавікамі, а хутчэй з выразнай мэтаю перашкодзіць японскаму захопу сыбірскае тэрыторыі. І нават савецкія дзейнікі не пярэчылі ў свой час таму, што ў вядомай меры дзякуючы Амэрыцы японцы такі мусілі пакінуць тэрыторыю Сыбіру, ня хочучы канфлікту з вялікаю заатлянтычнаю рэспублікаю. Стварылася цікавая сытуацыя: СССР дамагаецца ад Амэрыкі компэнсацыі за тое... што амэрыканцы памаглі ўратаваць яго тэрыторыю ад японскае інтэрвэнцыі. Гэтым „дзівам“ і тлумачыцца адмова Літвінава ад контр-рахунку Злучаным Штатам, а далейшыя перагаворы павінны былі ўрэгуляваць пытаньне аб старых даваенных расейскіх даўгох Амэрыцы ды пасьля і аб новых пазычках і гандлёвых зносінах.

Спачатку здавалася, што гэтыя пытаньні запраўды будуць вырашаны. У Нью-Ёрку ўжо быў закладзены банк, які меўся фінансаваць новыя заказы СССР, а дэлегацыя амэрыканскіх прамыслоўцаў, сьледам за першым паслом Злучаных Штатаў у Маскву Бульлітам, выехала ў Савецкі Саюз. У Амэрыку пачалі прыяжджаць розныя савецкія гандлёвыя прадстаўнікі.

А тымчасам савецкі *полпрэд* Траяноўскі вёў перагаворы далей. 2-га гэтага лютага перагаворы абарваліся і гэтым разам канчаткова. Апошняе пабачаньне Траяноўскага з дзяржаўным сэкрэтаром заграніЧных справаў Хэллам трывала толькі $4^1/_2$ мінуты. Кажуць, што гэта рэкорд кароткасьці дыплёматычных размоваў наагул. Дзяржаўны сэкрэтар Хэлл з расчараваньнем заявіў прадстаўніком прэсы аб немагчымасьці зрабіць падмогу сельскай гаспадарцы з боку амэрыканскае прамысловасьці, аб дарэмнай надзеі знайсьці рынкі збыту ў СССР і немагчымасьці памагчы ўсім тым амэрыканскім грамадзянам, маемасьць якіх была конфіскована ў СССР. Прызыдэнт Рузьвэльт зрабіў заяву, зусім ужо непадобную да тых прамоваў, якія ён гаварыў у часы паразуменьня з Літвінавым.

Чым-жа тлумачыцца няўдача перагавораў і якія з гэтага могуць быць пасьледзтвы?

Апрача чыста-фінансавых пытаньняў на зрыў перагавораў мела бязумоўны ўплыў і агульнапалітычная сытуацыя.

СССР стараўся зрабіць паразуменьне з Амэрыкай тады, калі палажэньне на Далёкім Усходзе здавалася грозным, калі і Савецкаму Саюзу і Амэрыцы было аднолькава важна забясьпечыць свае палажэньне проці трэцяе вялікае далёка-ўсходняе дзяржавы — Японіі. Цяпер паміж Масквою і Токіо зарысаваліся шляхі да паразуменьня, толькі што была падпісана ўмова аб прадажы Усходня-Кітайскае чугункі, пачалі расьці надзеі на заключэньне пакту аб ненападзе ды іншыя азнакі таго, што ў адносінах паміж СССР і Японіяй надыходзіць час, у працягу якога Масква зможа пачуваць сябе на Далёкім Усходзе куды пэўнейшаю і спакайнейшаю, як гэта было год назад.

Трэба думаць, што гэтая акалічнасьць дала савецкім дыплёматам апорышча дзеля тае нязгоды на далейшыя перагаворы з Амэрыканскімі Злучанымі Штатамі, якая давяла да канчатковага зрыву гутарак аб даваенных даўгох.

Зрыў савецка-амэрыканскіх гандлёвых перагавораў пэўна-ж мець будзе ня толькі эканамічныя, але і вельмі вялікія палітычныя пасьледзтвы. Выяўляцца яны пачнуць вельмі хутка ды адаб'юцца ня толькі на агульным характары савецка-амэрыканскіх адносін, а і на агульнай сусьветнай палітычнай арэне. *С.*

Што чуваць на сьвеце.

Аднэй з найбольш яскравых праяваў цяперашняга жыцьця зьяўляюцца перагонкі між паасобнымі дзяржавамі ў вааружэньню. Усе рыхтуюцца да вайны, але амаль усе баяцца тэй-жа самай вайны, бо ніхто ня мае пэўнасьці, як яна магла-б кончыцца, калі-б пачалася. Ня гледзячы на заявы ваенных начальнікаў некаторых дзяржаваў аб сіле і моцы іх арміяў, што, прыкладам, вычувалася ў справаздачах цяперашніх расейскіх генэралаў, дыплёматы тых-жа самых дзяржаваў, а расейскія дыплёматы разам з францускімі болей за другіх, стараюцца не дапусьціць да вайны, не дапусьціць да зьмены цяперашніх парадкаў у Эўропе.

Але зрабіць гэта ня так лёгка, бо-ж сярод сучасных дзяржаваў ёсьць і нездаволеныя, да якіх у першую чаргу можна залічыць Нямеччыну з яе 66 мільённым насельніцтвам. Пасьля таго, як францускі плян акружэньня Нямеччыны колам варожых дзяржаваў праваліўся, Францыя пачала шукаць шляхоў да паразуменьня з Нямеччынай. З гэтай мэтай францускія міністры нядаўна езьдзілі ў Англію і пасьля нарады з ангельскімі міністрамі згадзіліся скасаваць 15 артыкул вэрсальскага трактату, які забараняў Нямеччыне вааружацца, а за гэта апошняя мусіла-б падпісаць дагаворы, адзін з якіх датычыў-бы ўзаемнай дапамогі пры паветранай абароне Францыі, Англіі, Бэльгіі і Нямеччыны, другі бараніў-бы незалежнасьць Аўстрыі, а трэці быў-бы агульным дагаворам дзяржаваў сярэдняй і ўсходняй Эўропы ды апрача таго мусіла-б згадзіцца на агульнае разаружэньне. На гэта нямецкі ўрад адказаў, што на дагавор аб узаемнай паветранай абароне згаджаецца, а іншыя дагаворы ўважае непатрэбнымі, бо яны ня маюць выразнай мэты, віну-ж за лішняе сучаснае вааружэньне нямецкі ўрад ускладае на пераможцаў, г. з. на Францыю, Англію, Італію і інш. З гэтага відаць, што нямецкі ўрад ня вельмі сьпяшаецца з паразуменьнем, бо сучаснае міжнароднае палажэньне дае магчымасьць Нямеччыне вымагаць што раз большага.

Дзейная дагэтуль у эўрапейскай палітыцы Італія раптам апынулася перад абліччам вайны ў Афрыцы з Абісініяй, што, можа, якраз на руку Нямеччыне, а ў Азіі мусіць хутка дойдзе да поўнага паразуменьня між Японіяй ды Кітаем, што стварае яшчэ большую пагрозу Саветам.

Пры такім палажэньні якраз Францыя з Англіяй ідуць на спатканьне Нямеччыне і з гэтай мэтай ангельскі міністар замежных справаў у хуткім часе прыедзе ў Бэрлін дзеля падрабязнага высьненьня адносінаў Нямеччыны да ангельска-францускай прапазыкі. *П.*

Не змаглі.

Студэнты Сашка і Антон нанялі памешканьне. Аглядзелі добра і пастанавілі, што ня можа быць лепшага. Ціха будзе. Адна гаспадыня, старая кабеціна, ды прыслуга. Сашка і Антон здаволены. Не заўсёды знойдзеш добры пакой. То холадна. То крык. То званкі. Проста няма жыцьця. А тут—усё як-бы для іх згары зроблена. А від які! Усё места, як на далоні. Гарыць вечарам вагнямі. Як у казцы!

Сашка аж рукі заціpae.—Вось папала!—хлопае ён па плячы Антона. Сашка артыст. Гляну ў вечарам у вакно—вагні, тое-сёе—натхненьне. А Антона амаль ніколі ў хаце ня бавае. Пад вечар прыходзіць. Мэдык ён. Цэлымі днямі каля хворых вучыцца.

Зажылі. Аж тут ліха вылазіць пачало. Ціха то яно ціха. І цёпла. Ня можна наракаць. Але вось гаспадыня немагчымая. Проста баба пралюмошчая. Вечарам сядзяць доўга. Сьвятло паляць. Прылезе, прышлёпае пантофлямі і пачынае літанію. А колькі ў яе падаткаў. А колькі ў яе за электрыку выходзіць. А што яна нешчасьлівая. Што ў яе нябыло йшчэ такіх лёкатараў. А хай ця' ліха!

Добра раз, два. А то на дзень колькі разоў. І знойдзе нешта. А то ёй тое, а то ёй сёе. Вось ногі забыў выцерці. А там непарадак у хаце. Злуецца Сашка. А Антон падсьмеіваецца.

Задумалі хлопцы даняць бабу. Аж тут выкрылі, што цукер гіне. Хто-ж можа яго браць, як ня гэтая шэльма? Пастанавілі падлавіць. Купілі два мяшочкі: адзін паставілі на стол, а другі хаваюць. З аднаго, што на стале, нічога не бяруць. З таго, што хаваюць, карыстаюцца. Кожны вечар сьмех павялічываецца. Вось ужо поўмяшочка няма. А баба-ж дурная. Думае, што й яны бяруць з мяшочка на стале. Ну, і яна памагае. Аж засталіся толькі два кавалачкі цукру. Тут хлопцы й зарагаталі. Ды так зарагаталі, што аж гаспадыня прыйшла.

— Вы што спаць не даецё?!— накінулася.

— Э, цётка, а цукер хто ўзяў?

Зьбянтэжылася, але ня спынілася.

— Цукер мне ваш трэба? Я калісь мужа чыноўніка мела. У магістраце чыноўнікам быў.—Прасьлязілася.—Трэба мне ваш цукер!

— Але ўзялі, цётка, што казаць—мы-ж нічога ня бралі з мяшочка. Што ж тут лгаць.

— Во хрэст вам сьвяты, што ня брала. Трэба мне ваш цукер.

Пайшла. І ўжо пару дзён было спакойна. Але прайшло пару дзён—ізноў пачалася старая песьня

— Чакай — сказаў адноўчы Антон.—Я яе адвучу.

Прынёс вечаром чэрап. Абкруцілі сіняй паперай, уставілі лямпачку і пачалі рагатаць. Чэрап, як дух таямнічы, глядзеў са стала й чакаў злую бабу.

Прыйшла баба. Адчыніла дзьверы і атрупела. Заківалася й шлёпнулася цяжка на падлогу.

— Вось табе, маеш! — злосна сказаў Антон. І была пацеха. Схавалі чэрап. — І зноў, як было. А баба ляжыць. Ня рухаецца.

— Ну што-ж: ратаваць трэба? — адазваўся Сашка.

— Пачакай.—А з рэштай, нясі вядро вады.

Улілі за каўнер. Аблілі, ледзь ня плавала ў лужы. Адчыніла вочы баба.

— Што з вамі, панечка?—накінуліся клапатліва.

— Ой, што гэта...—загробным голасам пачала баба. — Што гэта было?

— Нічога ня было! — кажуць. А самі міргаюць адзін аднаму. Сьмех стрымліваюць.

— Не, чакайце... Вось прыпамінаю... Галаву я нябожчыка мужа ўбачыла. З таго сьвету... прыйшоў.

— А мы ня бачылі,—пачалі—нічога тут ня было.

— Не, бачыла я, вось з таго сьвету паказаўся.

Сьніла я сон учора благі — ледзь шаптала баба.

Адвялі ў ложка.

— Вы-бы,—кажа Антон, лепш вось спалі, ды не хадзілі нас вучыць, то й духаў ніякіх ня было-б. А то і нам спакою не даецё, і сябе трывожыце.

Хварэла баба тыдні два. Ды ўсё енчыла, думала, згадывала.

І дадумалася яна, што гэта студэнты з ёй штуку такую зрабілі. А памагла ёй у гэтым адкрыцьці суседка. Ой, хітры народ, гэтыя студэнты. Чаго яны ня выдумаюць. Падстроілі нейкую штучку.

Яшчэ горшыя дні насталі для Сашкі й Антона. Паліцыяй пачала пагражаць. Судом. Але-ж за руку не схапіла, дык лаянкай здаволівалася.

— Не, брат,—кажа Сашка—ты сваёй мэдыцынай нічога ня зробіш.

І задумаўся ён, як-бы гэта бабу суняць.

Пачаў ён капацца ў яе доме. Выйдзе баба з служанкай на рынак, дык Сашка і пачынае сваю работу.

Угледзіў—на стале фатаграфія нейкага хлопца. Сын, пэўне, — падумаў.

Знайшоў у стале лісты нейкія. Пачаў пільна чытаць. Вось яно што! Дык яна мела сына. Памёр, значыцца. Паглядзеў на фатаграфію. Пашукаў яшчэ сёе-тое. І меў ужо плян.

— Прыйшла баба вечарам ізноў. Антон і Сашка толькі й чакалі на гэта. Спрабуе цяпер Сашка свой спосаб.

Ня даў Сашка ёй і пачаць.

— Панечка, зьвярнуўся радасна,—а я вось убачыў сягоньня фатаграфію на стале. Ці гэта ня ваш сын?

— Але, мой сынок...

Хацела сказаць, што памёр. Але Сашка выперадзіў яе.

— Дык я-ж яго ведаю. Павал называўся. Добры мой знаёмы. Я-ж з ім проста як брат з братам жыў!

Яшчэ Сашка расказаў прыметы розныя Паўлы. Каб упэўніць больш бабу, што знаёмы з ім быў.

Плакала баба. І шкада неяк яе было, і сьмех разьбіраў.

І пачалося жыцьцё. Баба, як за сынамі, глядзела. Асабліва за Сашкай. І ложак пасьцеле, і гарбаты ў ложак прынясе, і на абед просіць. Заціраюць рукі Антон з Сашкай. Але ізноў бяда. Усё распытывае баба пра Паўлу. Проста спакою не дае. А пасьля й сама пачне расказываць пра яго. Вось, як ён маленькі быў, ды як жабраку кавалачак хлеба вынес. Ды як ён хадзіць пачаў, на качалку апіраўся.

— Няхай ця'ліха — з тваёй псыхалёгіяй! — рыкнуў Антон да Сашкі.

І яны ўсё-ж перабраліся на другое памешканьне.

М. Дальны.

Прычыны разладу у Царкве.

У канцы студзеня с. г. у Крэмянцы адбыўся чародны гадавы Валынскі Епархіяльны Зьезд, на якім, апрача звыш 70 асоб духаўнікоў, былі прысутнымі ўкраінскія паслы і прадстаўнікі ад Т-ва П. Магілы і Луцкага Брацтва. Працы зьезду вяліся на ўкраінскай мове. Зьезд вынес цэлы чарод пастановаў, з каторых найцікавейшымі зьяўляюцца наступныя:

1. Пропаведзі ў царкве і за яе мурамі павінны гаварыцца выключна ў мове украінскай.

2. Выкладаньне Закону Божага ў школах павінна адбывацца ў мове украінскай.

3. Багаслужэньне ў царквох Валынскае Эпархіі павінна адбывацца ў мове украінскай, калі толькі гэтага зажадаюць прыхаджане.

4 Выкладовай мовай у школе псаломшчыкаў у Крэмянцы павінна быць мова украінская.

5. Выражаецца падзяка для Валынскай Кансысторыі, а гэта за ўвядзеньне ёю ўкраінскае мовы ў дзелаводства і перапіску з духавенствам.

6. Духавенства Валыні заклікаецца да ўступленьня ў Т-ва П. Магілы, якому з эпархіяльных сумаў вызначаецца 3 500 зал. а гэта на выдаваньне украінскае часопісі „За Соборність“.

7. З тых-жа сумаў вызначаецца 10.000 зал. на выдаваньне сталае эпархіяльнае часопісі, зразумела, на украінскай мове.

8. З асыгнаваных на Сьв. Сынод 48.000 зал. адымаецца 6.000 зал., якія перадаюцца на украінскія гімназіі.

9. Благачынных будзе выбіраць само духавенства.

10. З сумы выдаткаў скрэсьліваецца 2.400 зал., якія атрымліваў кансысторскі юрысконсульт, адвакат Первенцаў, ведамы расейскі дзеяч з РНО.

У адказ на гэтыя пастановы расейская прэса пачала востра выступаць супроць архіеп. Аляксея, стараючыся здыскрэдытаваць яго ў вачох грамадзкае апініі. Робяцца закіды, што ўсе гэныя пастановы выкліканы ня з увагі на дабро царквы, але звычайнымі палітычнымі вырахункамі. Расейская газэта „Наше Время“ дык нават даходзіць да таго, што гэтыя пастановы лічыць за выражэньне недаверу Сьв. Сыноду.

Здаецца, аднак, на гэтыя пастановы трэба заглядацца крыху інакш, а лепш кажучы, больш чэсна. Бо-ж хіба ня прыходзіцца і лічыць за „палітыку“ тое, што для украінскага праваслаўнага насельніцтва пропаведзь і Закон Божы будуць выкладацца ў украінскай мове. Зьявішча гэнае ёсьць зусім натуральным. Больш ненатуральна выглядае тое, калі беларускаму і украінскаму насельніцтву гвалтам накідаецца мова расейская. Вось тут дык маем дачыненьне з „палітыкай“ і то нічога супольнага ня маючай з дабром царквы. Адбываць службы Божыя на украінскай мове дазволіў у свой час Сьв. Сынод, ён хіба-ж наяўных мэтаў гэтым не асягаў? магчыма, што на 3.000 прыхаджан у нейкім прыходзе знойдзецца 100 расейцаў, якім ясна не спадабаецца літургія на украінскай мове. Але-ж трудна вымагаць, каб 2.900 чалавек падпарадкаваліся ненатуральным хаценьням успомненых дзесяткаў расейцаў

Калі-ж урэшце недзе так і бывае, то якраз-жа там мы маем дачыненьне з гвалтамі і палітыкай у Царкве.

Валынскі Зьезд вызначае 13.500 зал. на украінскія праваслаўныя часопісі. І ў гэтым таксама ніякае палітыкі дагледзіць ня можна. Зьезд папросту дацаніў значэньне роднае мовы ў паглыбеньні ў народзе асноваў Праваслаўнае Веры. І наадварот, трэба назваць палітыкай „чыстай вады“ той факт, што мітраполія дзьве часопісі і ўсе амаль публікацыі выдае ў мове расейскай, для 99 прац. вернікаў калі ўжо не варожай, то ў мове абсалютна незразумелай. І гэта робіцца якраз-жа за грошы гвалтам спагнаныя з беларусаў і ўкраінцаў. Урэшце, ўспомненыя быццам рэлігійна - ўзгадаваўчыя часопісі зьяўляюцца ня толькі расейскімі па мове, але і па свайму напрамку і духу. Вось-жа бараніцца супроць палітычнага гвалту гэта яшчэ ня ёсьць палітыка.

Успомненае „Віл. Время“ асыгнаваньне 6.000 зал. на ўкраінскія гімназіі ўважае за выражэньне недаверу Сьв. Сыноду. Як ведама, архіеп. Аляксей зьяўляецца сябрам Сьв. Сыноду і таму недарэчна думаць, каб сам сабе выражаў недавер. Калі недавер і выражаны, то толькі адносна мітраполіі. Аднак і ў гэтым няма ніякае дэманстрацыі ці палітыкі. Людзі, якія безадказна зьневажалі сан і аўтарытэт сваіх епіскапаў, якія віхрылі і разбуралі жыцьцё царквы, якія свой сан сьвяшчэніцкі панізілі грубым палітыканствам, вось-жа ўсе гэныя адзінкі не пакараны а наадварот, знайшлі прыпынак у мітраполіі, для іх там творацца адумысныя становішчы. Утрымліваюцца-ж гэныя адзінкі якраз-жа з сумаў, якія выціснуты пераважна з беларускага і украінскага селяніна, каторага ўспомненыя адзінкі, каб маглі, дык праглынулі-б. Ясна, лепш аддаць 6.000 зал. на бедных вучняў, чымся на гэткіх духаўнікоў. І гэта не палітыка, гэтак паступіў-бы кожны чэсны і культурны чалавек. Няма таксама ніякае палітыкі і ў тым, што вясковае духавенства само будзе выбіраць благачынных. Гэткі спосаб толькі падніме аўтарытэт і духовую вартасьць благачынных і разам з тым спыніць „беззастенчивое“ лякайства і якраз-жа — палітыканства. Урэшце выбар благачынных духавенствам — гэта толькі яшчэ адзін шаг наперад да поўнае саборнасьці, якую-ж афіцыяльна прызнае і мітраполія.

Гэтых некалькі кароткіх думак ужо ў пэўнай меры гавораць аб тым, што пастановы Валынскага зьезду не зьяўляюцца палітычнай дэманстрацыяй, а хіба якраз саматужнай самаабаронай перад палітыкай і палітычнымі дэманстрацыямі расейскага захопніцтва, імкнучагася з царквы зрабіць сабе мітынговую трыбуну. Аднак, дапусьцім на хвіліну, што і украінцы ўводзяць у царкву палітыку, а мітраполія, прызнаючы натуральныя правы чалавека, змагаецца толькі з палітыкай.

Дагэтуль беларусы яшчэ ня зладзілі „Пачаеўскай дэманстрацыі“, ніколі не дамагаліся беларусізацыі літургіі, уся іх „царкоўная палітыка“ зводзілася толькі да таго, што лічылі патрэбным ўвесьці беларускую мову ў пропаведзі і катэхізацыю, дамагаліся беларускіх царкоўных публікацыяў і зьбе ларушчаньня Кансысторыяў. Усё гэта зьяўляецца прымітыўна прыродным правам кожнага чалавека, што здаволіць, як слушнае, абяцалі тысячы разоў нашыя іерархі і мітраполія. Аднак і да сяньня ў беларускіх па свайму насельніцтву епархіях пропаведзі і катэхізацыя адбываюцца ў мове расейскай, якая нячэсна часамі называецца «материнским языком», «понятным наречием», «так, как говорят крестьяне» і т. д. У кансысторыях на нашых землях беларусоў амаль ня знойдзеш, усе кіраўнічыя становішчы абсаджаны расейцамі, прапаганда расейшчыны адбываецца амаль адкрыта. Няма і дагэтуль беларускіх праваслаўных календароў ці часопісі, зьнікла беларускае слова і з мітрапалітальнага органу і ў гэты самы час на нашых землях на царкоўных пагостах пашыраюцца «Русский Голос», «Русское Слово», расейска-віталь еўскія замежныя календары і брашуры. Калі грам. Р. Астроўскі зьявіўся на епарх. зьезд з просьбай здаваленьня нарэшце няраз ужо абяцанага і беларусом належнага, быў брутальна запынены «героем-батюшкой», які ня кару за гэта атрымаў а толькі «благодарность Епарх. Начальства». Некалькі тысяч праваслаўных беларусаў Вільні і да сяньня ня мае сваёй прыходскай царквы, хоць жа няраз гэтага дамагаліся і атрымлівалі прыхільныя абяцаньні.

Словам, з усяго вышэй сказанага адно ясна вынікае, што расейцы ў сваім захопніцтве выказываюцца найдалей ідучай двудушнасьцю. Калі украінцы загаварылі ў сябе ў хаце паукраінску, супроцьставіліся расейскім апэтытам, гэта крыкліва называецца «политика в церкви». Калі-ж расейцы гвалтам дэнацыяналізуюць беларускую вёску, топчуць нашы натуральныя правы і пачуцьці, а мы толькі парлямэнтарна дамагаемся, то ўсё гэта «согласно церковной традиции». Зразумела, прайсьці каля гэтага моўчкі мы ня маем права. Украінцы, як бачым, сяньня чуюцца пераможцамі, і ня з прычыны парлямэнтарных гутарак пасла Хруцкага, але дзякуючы слаўнаму Пачаеўскаму ўздыму. І гэта павінна быць для нас навукай — на пустых гутарках мусім паставіць крыжык і пачаць арганізавацца на больш дзейную абарону царквы і сябе. Хай сабе тады расейцы называюць гэта «палітыкай ў царкве». Наш адказ будзе кароткі — быў час, калі мы прасілі, хто-ж гэтага не патрапіў ацаніць ці пачуць, той ня мае права цяпер закідаць нам палітыканства.

І. Хмарук.

Рухі сярод эўрапейскай моладзі.

У гэтым артыкуле маю замер сынтэтычна выказаць беларускай моладзі сучасную сытуацыю руxаў сярод моладзі эўрапейскай наагул, а асабліва польскай, і на гэтым фоне магчымасьці шуканьня беларускай моладзю супольнай ідэі, якая патрапіла-б сцэнтралізаваць усе яе высылкі і дзеяньне так, каб быў захаваны нацыянальны ідэал і адкрытае дзейнае імкненьне да лепшай прышласьці ў рамах польскай дзяржаўнасьці.

Кожнае маладое пакаленьне мае тую ўласьцівасьць, што імкнецца ўвесьці ў жыцьцё новыя вартасьці, стараецца вычыркнуць старыя, каторыя сваю ролю ўжо споўнілі і, як творы старога пакаленьня, неадпавядаючыя новай сапраўднасьці, павінны адыйсьці беспаваротна ў мінуўшчыну.

Вельмі часта старэйшыя, прывычаіўшыся да тэй ці іншай формы,—свайго дарагога твору, узмацніўшы сваю псыхіку, сьветапагляд і мараль у рамках гэтай формы, ня хочуць пакінуць без барацьбы сваіх позыцыяў — тады час выконвае вельмі важную работу, награмаджае дынамічную сілу для рэакцыі, каторая выбухае тым мацней, чым больш гэтых сілаў набралося. У гэтым прыпадку найчасьцей рэакцыя прыймае постаць рэвалюцыі. Калі-ж старэйшыя, якія ўмеюць ацэніць вартасьць маладое думкі, уступаюць бароначы толькі тыя дадзеныя, якія маюць сталую вартасьць у гісторыі пакаленьняў і зьяўляюцца працягам здаровых традыцыяў дадзенага грамадзянства, — тады рэакцыя праяўляецца лагодна, новыя формы ўваходзяць у жыцьцё эвалюцыйна, бяз устросаў.

Якое-ж цяпер грамадзка-палітычнае палажэньне ў Эўропе і якія цячэньні абмываюць сяньняшняе пакаленьне.

На захадзе, у Нямеччыне, пераможанай у апошняй сусьветнай вайне і рэвалюцыйна настроенай дэтронізацыяй кайзэра, пачалася эра соцыялізму, якога радыкальнае крыло, падбухторванае прапагандаю з Усходу, пачало пагражаць дзяржаве камуністычным ладам. Частка нямецкай радыкальнай моладзі знайшла там сабе месца, прыймаючы бяскрытычна чужую ідэю; другая частка, якая расчаравалася нямецкім мілітарызмам, здэмаралізаваная вайною і цяжкой барацьбой за існаваньне, блуталася бяз мэты, будучы таксама ў дзяржаве элемэнтам опортуністычным.

З бегам, часу ў выхаваўчым варштаце імя каторага: школа, прэса, унівэрсытэт, кіно, тэатар, кніжка, пачынаецца бязьлітасная кампанія проціў вэрсальскага трактату. Адначасна школа, дзякуючы спэцыяльным выхаваўчым мэтодам, узмацняе ў маладых галовах неракананьне, штоўсёж-такі „Deutschland ueber Alles *). За памылкі ў пісьменных працах загадвалася вучням пісаць па некалькі дзесяткаў разоў такія сказы: „Вэрсальскі трактат ёсьць памылкай гісторыі і крыўдай для Нямеччыны“, „Аж 42 дзяржавы змушаны былі злучыцца, каб перамагчы Нямеччыну, але яе не перамаглі“, і г. д.

Каля асобы сяньняшняга павадыра Нямеччыны, Адольфа Гітлера, пачынае гуртавацца моладзь. Кінуўшы лёзунгі проціў інтэрнацыяналізму, Гітлер памалу высоўвае на першы плян нацыянальныя пытаньні. Дзеля гэтага пачынае бязьлітасную барацьбу перадусім з камуністамі. Пажар Рэйхстагу дае яму моцны козыр у рукі проціў камуністаў. Частка нямецкай апініі, якая дагэтуль крытычна, а нават нэгатыўна адносілася да гітлероўскага руху, пераходзіць на яго бок.

Ня гледзячы на гэта Гітлер ня мае яшчэ большасці. Трэба збудзіць увесь народ, пакіраваць ім так, каб верыў толькі сам у сябе. Дзеля гэтага Гітлер кідае кліч: „Жыды вінаваты, што Нямеччына праіграла“. Нямецкі народ вялікі, — але трэба ачысьціць яго ад усялякіх чужых наплываў. У габінэтах вучоных антрополёгаў нараджаюцца навуковыя постуляты аб нордыцкім паходжаньні немцаў, аб вышшасьці нордыцкай расы над усімі іншымі, з чаго ўрэшце выплывае нямецкі месіянізм. Цяпер кажды запраўды верыць, што „Нямеччына над усім“. Усіх тых, каторыя чыстату нямецкай культуры брудзілі сваёй думкай, чыстату нямецкай расы— сваёй крывёю, трэба было змусіць, каб пакінулі Нямеччыну. Да антыжыдоўскай акцыі приступае перадусім моладзь і чым больших дасягае рэзультатаў у сваім паходзе, тым вялікшае мае пачуцьцё споўненага абавязку. Гітлер запанаваў над містыкай натоўпу, стаўся яго гаспадаром і богам, а гітлерызм дачаснай рэлігіяй масаў. Наіўныя кажуць, што гітлерызм ёсьць рухам моладзі, бо моладзь са свастыкай стаіць у першых радох. Няпраўда! Думка гітлероўскай моладзі зачынена дужкамі гітлерызму, прадукту павадыра; моладзь бяскрытычная, бо яна ня можа інакш думаць, чымсь вымагае ад яе гітлерызм і яго эманацыя —расізм. Моладзь ня творыць самастойна новых вартасьцяў, а зьяўляецца толькі прыладаю, пры помачы якой павадыр робіць тую ці іншую форму з прыгатаванай ім плястэліны.

(Працяг будзе).

*) *Нямеччына над усім.*

Пісьмо у рэдакцыю.

Паважаны Пане Рэдактар!

Прашу Вас надрукаваць у сваёй газэце наступнае:

Я даведалася, што ў цэлым радзе газэтаў ад 18-20 лютага было надрукавана, што я быццам была паінфармавана нейкай асобай, прыехаўшай з Савецкай Расеі аб растрэле майго мужа Браніслава Тарашкевіча.

Каб сьцвердзіць праўду і спыніць пісьмы з выразамі спачуцьця, якія я дастаю, заяўляю, што ніякіх падобных інфармацыяў ня мела. Наадварот, ад мужа, які больш году працуе як эканаміст ў Маскве, дастала пісьмо ад 13-га лютага і тэлеграму ад 20-га лютага, ў якой муж просіць супакоіць сваю матку.

Прашу газэты, якім залежыць не на „газэтных качках“ але на праўдзе, перадрукаваць гэтае запярэчаньне.

Прыміце і т. д. *Вера Тарашкевіч.*

24. II. 1935 г.

Што бачылі чэхаславакі ў СССР?

У пачатку гэтага году ў Маскву езьдзіла група чэхаславацкіх журналістаў. Падарожа была роблена з мэтай палітычнага, культурнага і перш за ўсё эканамічнага зьбліжэньня паміж Чэхаславакіяй і СССР. Чэхаславакі езьдзілі па запросінах з Масквы.

Ведама, як бальшавікі ўмеюць *„втирать очки“* запрошаным да сябе чужаземцам, паказваючы ім свае „дасягненьні“. Гэтым разам задача аблягчалася яшчэ і тым, што ў СССР паехалі чэхаславацкія журналісты, ніколі ў б. Расеі ня бываўшыя.

Што-ж там бачылі чэхаславацкія госьці?

Вярнуўшыся дамоў, яны расказалі ў чэхаславацкай прэсе цікавыя рэчы.

Масква, зрабіўшыся з „правінцыяльнага гораду“ сталіцаю магутнае „славянскае дзяржавы“, налічвае каля чатырох мільёнаў жыхароў, але яна бедная і брудная. Гарадзкія трамваі, набічкованыя ўнутры і „абвешаныя“ публікаю звонку, робяць переезд мукаю, а іншых спосабаў камунікацыі ня знойдзеш, бо звозчыкі зьвяліся, а самаходаў яшчэ няма — „заводы ў першую чаргу фабрыкуюць трактары, самаходы яшчэ будуць“.

Маскоўскі натоўп апранены ўбога, бедны да гэткае меры, што выгляд невялічкае групы чэхаславацкіх журналістаў, апраненых не багата, але „палюдзку“, адразу зьвярнуў на сябе ўвагу і адна жанчына, чысьцячы вуліцу ад сьнегу, затрымалася і пытаецца:

— Вы мусі з Амэрыкі?

Работнікі жывуць бедна. Безработных няма, але работнік пры поўнай „нагрузцы“ атрымлівае менш і жыве горш, як безработны ў Чэхаславакіі дастаючы падмогу.

Убогасьць настолькі б‘е ў вочы, што праваднікі, прыстаўленыя да журналістаў, увесь час паўтаралі:

— Бачыце, мы нічога ня таім, але дайце час і ўсё ў нас будзе.

Хлеб бальшавікі пачалі прадаваць бяз картачак: заходзь у пякарню, выбірай што табе падабаецца, заплаці грошы і нясі да хаты.

Але гэткае „дасягненьне“ наўрад ці можа пацешыць эўрапейца, які не разумее нават, як гэта можа быць іначай.

А тут яшчэ і тлумачэньне, што крамаў з хлебам мала, падлічваньне і кантроль гэткі складаны, што каб купіць хлеба трэба змарнаваць вельмі шмат часу.

Бяссэнсоўна марнуецца час, бязьлітасна губіцца маса матэр‘ялаў, з якімі зусім ня ўмеюць абходзіцца блага падгатоўленыя работнікі.

Вельмі дзівілі чужаземцаў адносіны савецкіх грамадзян да ўласных савецкіх грошаў.

Савецкі рубель—нішто, а вось кожная чужаземная валюта — рэч агульных жаданьняў.

У крамах Торгсін‘у прадаюць толькі за „валюты“ і рэшты даюць таксама валютаю. Плаціце, напрыклад, франкамі і рэшту атрымліваеце амэрыканскімі цэнтамі, нямецкімі фэнігамі, латвійскімі латамі і г. д. Пры гэтым разьлічваньне забірае, як у таго, хто купляе, так і ў прадаўшчыка, вельмі шмат часу.

І пры ўсіх гэтых варунках усе павінны „выглядаць весела“. Танцаваць ня толькі пазваляецца, але і радзяць гэта рабіць.

Вышэйшыя „саноўнікі“ падаюць у гэтым сэнсе прыклад.

На вечарынцы ў чэсьць чэхаславацкіх журналістаў скакаў „сам“ Літвінаў.

— Ці-ж мог хто падумаць, — асказвае адзін з журналістаў, — што пан Літвінаў, які, ня гледзячы на сваё бурнае рэвалюцыйнае мінулае, мае выгляд дабрадушнага муржуя, што разводзіць сабе вазоны, гэтак ахвочы да танцаў?

А як-жа нядаўна яшчэ бальшавікі забаранялі ўсякія танцы, даказваючы свайм паднявольным масам, што гэта буржуазны забабон, што танцуе толькі буржуазія, а пролетарыят—не.

Фальшывы чырв. прафэсар.

Маскоўскія „Известия“ (№ 40) пішуць, што ў Арле затрыманы спрытны жулік Саясаў, выдаваўшы сябе за прафэсара, скончыўшага Інстытут чырвонае прафэсуры ў Маскве, аўтара шмат якіх навуковых працаў.

Чатыры месяцы Саясаў займаў у Арлоўскім пэдагогічным інстытуце катэдру палітычнае эканоміі. „Прафэсар“ вельмі высока цаніў сваю працу — за тое, што чытаў лекцыі, браў ён па 250 р. за гадз.

Гэта не перашкаджала яму плясьці на сваіх „лекцыях“ усялякія бязглуздыя кашалі.

Вось некаторыя „дыямэнты“ фальшывага прафэсара:

— Матрыярхальны пэрыяд цягнуўся 183.000 гадоў, патрыярхальны—20.000 гадоў. Людзі тады жылі па 300-400 і 500 гадоў...

— У аснове чалавечага грамадзянства ляжыць географічнае асяродзьдзе..

Хоць ужо нават першая лекцыя Саясава здалася бязглуздаю быўшаму на ёй рэнтару інстытуту Страчыцкаму, аднак-жа ён ня прыняў ніякіх мераў, ня спытаўся ў Саясава пра дакумэнты і спакойна паехаў у адпуск.

А ўсё-ж такі бязглуздыя лекцыі Саясава не маглі доўга існаваць. Ня гледзячы на халатнасьць адміністрацыі інстытуту, 19-га студня Саясаў быў зьняты з работы „за памылкі, дапушчаныя ім у выкладаньні“.

Саясаў не паддаўся. 30-га студня ён тэлеграфаваў у Маскву дэлегатам усесаюзнага зьезду радаў ад курскага вокругу, — сэкрэтару акружнога камітэту Іванову і сэкрэтару арлоўскага гарадзкога камітэту Марозаву аб тым, што ў Арле цкуюць яго, „вялікага вучонага“

Іваноў распарадзіўся стварыць камісію дзеля расьсьледаваньня ўсяе гэтае справы.

Сябром камісіі Саясаў заявіў, што „як ортодоксальны марксыст і бальшавік“, ён лічыць „клясыкам палітычнае эканоміі... Рубіна“.

Тады камісія зацікавілася навуковымі працамі „прафэсара“. Саясаў выцягнуў з кішаня нейкую брашуру без пачатку і без канца, у якой аўтар ссылаўся на... Чаянава.

— Хто такі Чаянаў?—спыталіся ў Саясава.

— Чаянаў? — перапытаў „прафэсар“.—Гэткага я ня знаю...

Пасьля гэтага камісія папрасіла Саясава паказаць дакумэнты. Ён паказаў іх цэлы ворах.

Усё гэта былі копіі з копіяў неіснаваўшых дакумэнтаў.

— Яны згарэлі,—заявіў Саясаў.

Каб уявіць сабе, што гэта за паперкі, годзі будзе назваць дакумэнт, „выданы“ камітэтам па вышэйшай школе Гуса ў 1931 годзе, г. знач. за год да... заснаваньня гэтага камітэту.

Большасьць гэтых „дакумэнтаў“ чамусьці была засьведчана ў Наркамземе СССР.

У анкеце сваёй Саясаў піша, што ён — сябра партыі. А ў запраўднасьці ён тройчы выключаўся з радоў кампартыі і апошні раз у 1930 г.

Калі жулік пераканаўся, што яго канчаткова раскрылі, ён заадрэсаваў самому сабе тэлеграму, падпісаную няіснуючым Паповым, з прапазыцыяй выехаць у навуковую камандзіроўку.

Гэтую „дырэктыву“ Саясаву перашкодзіў выканаць арышт.

Цяпер удалося ўстанавіць, што ў Саясава даволі паважны жульніцкі стаж.

У Расшанскім інстытуце ён атрымаў 6000 р., у Тамбове 1.700 р. і г. д.

Стратосфэрная камунікацыя паміж Англіяй і Італіяй.

Лёндонская прэса паведамляе, што італьянскім і бэльгійскім інжынерам удалося канчаткова распрацаваць плян стратосфэрнае пасажырскае камунікацыі паміж Італіяй і Англіяй і што плян гэты будзе праведзены ў жыцьцё ў вельмі недалёкай будучыні.

Камунікацыю будуць падтрымліваць вялізарныя пасажырскія стратосфэрныя аэрапланы, разьлічаныя на 24-х пасажыраў.

Размах крыльляў гэткага аэраплана будзе мець 98 футаў, даўжыня яго — 64 футы. Ён будзе прыводзіцца ў рух 4-ма маторамі ў 700 конскіх сілаў, якія дадуць яму скорасьць 200 міляў на гадзіну. Пры палёце на вышыні 5-цёх міляў, гэткі аэраплян будзе пакрываць адлежнасьць Англія-Італія (997 міляў па простай лініі) за пяць гадзін.

Кожнаму пасажыру будзе давацца ўласны запас кіслароду, каб лягчэй было дыхаць на гэткай вышыні.

Прыток кіслароду таксама кожны зможа рэгуляваць сам, зьмяншаючы яго па меры зьбліжэньня да зямлі.

Аэрапляны гэтае лініі будуць першымі стратосфэрнымі пасажырскімі самалётамі. Лічаць, што стратосфэрныя палёты будуць шмат выгаднейшымі, як звычайныя, дзеля таго што, апрача вялікае розьніцы ў часе, пасажыры ня будуць мець няпрыемнасьцяў ад непагоды і ветраў, якія бываюць беспасярэдня над зямлёю.

Зямля з вакна стратосфэрнага аэраплана будзе выглядаць, як імглістая і плоская паверхня.

Заграніцай.

× У сераду, 27.II. г. г. быў падпісаны **польска-ангельскі** гандлёвы трактат.

× **Ангельскі** мін. замежных спраў Саймон мае ў хуткім часе адведаць Бэрлін, Варшаву, Маскву, магчыма нават што і Прагу

Паездка міністра выклікана адказам Нямеччыны на французка-ангельскую прапазыцыю.

× З **Лёндона** паведамляюць, што 25.II. г. г. адбыліся гутаркі між ангельскімі міністрамі і аўстрыяцкім канцлерам Шушнінгам і мін. зам. спраў Бэргэр-Вальдэнэгам у справах наддунайскага пакту і ўнутранай палітычна-гаспадарчай сытуацыі Аўстрыі.

Справы павялічаньня лічбы аўстрыяцкага войска і павароту дынастыі Габсбургаў не парушалися.

× Генэральны сэкрэтарыят Лігі Нацыяў апублікаваў атрыманую ад **парагвайскага** ўраду тэлеграму, у якой паведамляецца аб выступленьні Парагваю з Лігі Нацыяў.

× У **Бэрліне**, у мармуровай залі зоолёгічнага палацу, прыбранай польскімі і нямецкімі сьцягамі, адбылося 25. II. г. г. ў прысутнасьці 3000 асоб і прадстаўнікоў польскага і нямецкага ўраду ўрачыстае адчыненьне польска-нямецкага інстытуту пры „Lessing-Hochschule (Вышэйшай Школе ім. Лессінга) ў Бэрліне.

Пасьля гэтай урачыстасьці адбыўся ў польскай амбасадзе раўт, у якім узялі ўдзел выдатныя прадстаўнікі навуковага, мастацкага, літэрацкага і палітычнага сьвету.

× **Нямецкі ўрад** выдаў пастанову, якой уводзяцца г. зв. «пашпарты працы». Пашпарты гэтыя будуць зьяўляцца афіцыяльным пасьведчаньнем профэсіі іх уласьніка. Пастанова ўваходзіць у жыцьцё ад 1 красавіка г. г.

Працадаўцам будзе забаронена прыймаць работніка, ня маючага „пашпарту працы“.

БЕЛАРУСКАЯ ХРОНІКА.

— *Гадавы сход Беларусаведы.* У Нядзелю 24.II.35. адбыўся гадавы сход сяброў Т-ва Прыяцеляў Беларусаведы. Урад Т-ва на 1935/36 ак. г. будзе складацца з наступных асоб: В. Тумаш (старшыня), Т. Мацьвеева, І. Будзька, А. Махонька і П. Засім. З адчытанай справаздачы вынікае, што ў склад Т-ва сяньня ўваходзіць 20 сяброў; за ўвесь мінулы справаздаўчы год Т-ва зладзіла 16 навуковых зборак, утварыла бібліятэку, у якой цяпер знаходзіцца 332 навуковыя кніжкі, пераважна з ахвяраў. Ахвярадаўцамі былі: Бел. Навуковае Т-ва, Кнігарні Ст. Станкевіча і «Пагоня», Бел. Студ. Союз, рэдакцыя «Шляху Моладзі» і грам. грам. дыр. Р. Астроўскі, др. Я. Станкевіч, рэд. У. Казлоўшчык і інш. Сход усім ахвярадаўцам вынес агульную падзяку. У сучасную хвіліну ўжо знаходзіцца ў друку др. Я. Станкевіча «Дыялектолёгічны апытальнік» які выдае Т-ва на свой кошт.

— *Гістарычная сэкцыя пры БНТ.* У восені сёл. году ў Вільні адбудзецца агульнапольскі зьезд гісторыкаў. Працы гэтага зьезду будуць прысьвечаны гісторыі Беларуска-Літоўскай дзяржавы, ці як інакш кажуць — Вялікага Княства Літоўскага. У сувязі з гэтым 24.II.35 пры Бел. Навуковым Т-ве ў Вільні утварылася гістарычная сэкцыя, у якую ўвайшлі беларусы гісторыкі.

— *Баль трох саюзаў.* 2 сакавіка б.г. у памешканьні Віл. Консэрваторыі адбудзецца шосты гадавы баль студэнскіх саюзаў: беларусаў, літвіноў і украінцаў. Даход з гэтага балю прызначаецца на карысьць незаможных студэнтаў успомненых саюзаў. Гаспадынямі ад Бел. Студ. Саюзу зьяўляюцца: грам. Бэкешава, грам. Кульчыцкая і грам. Ярэміўыха. Саля будзе прыбрана саджанымі дрэўкамі і праменьнямі рэфлектараў Праграма складаецца з цэлага раду атракцыяў.

— *Беларус сябрам Кансысторыі.* Расейская прэса падала вестку, быццам малады беларускі сьвяшчэньнік мгр. Комар зацьверджаны духоўнымі і сьвецкімі ўладамі на становішча сябры Пінскае Дух. Кансысторыі.

— *Пчалярская вечарына.* Канчальны тэрмін пчалярскае вечарыны вызначаны на дзень 3.III. г. г. Вечарына адбудзецца ў залі пры Віленскай вул. № 28—2.

Пачатак а гадз. 19.—

— 23. II. г. г. адбыўся першы арганізацыйны сход закладчыкаў Бел. Студ. Т-ва ім. Фр. Скарыны. На сходзе выбрана прэзыдыюм ў складзе: старшыня — ст. права Л. Галяк, віцэ-старшыня—ст. мэдыцыны Г. Багдановіч і сэкрэтар—ст. мэд. В. Смаленскі.

× *Нямецкі урад* выдаў распараджэньне ў справе збясьпечаньня вёскі рабочымі рукамі. Згодна з гэтым распараджэньнем працадаўцы ў гарадох абавязаны на жаданьне прэзыдэнта бюро працы звальняць тых работнікаў, каторыя некалісь працавалі на ральлі.

× 25.III г. г. адбудзеца ў **Бэрлінэ фільмовы кангрэс**, на які польскія фільмовыя арганізацыі атрымалі запросіны. На гэты кангрэс выяжджае спэцыяльная дэлегацыя.

× **Па Коўні** ходзяць чуткі, што быццам ізноў вядуцца прыватныя пераговары з Польшаю.

Газэты паведамляюць, што Латвія і Эстонія стараюцца пагадзіць Літву з Польшаю. У хуткім часе мае быццам прыехаць у Літву адзін выдатны польскі сэнатар, блізкі супрацоўнік маршалка Пілсудскага.

Пашырайце нашу газэту.

Рэдактар: М. СІНЯЎСКІ. Выдавец: ТБА.

Друк. Я. Левіна Вільня, Нямецкая вул. 22, Тел. 21-14.